D O M

afsagt den 14. april 2005 af Vestre Landsrets 14. afdeling (dommerne Ulrik Jensen, Kirsten Thorup og Søren H. Mørup (kst.) med domsmænd)
i ankesag S-2938-04

Anklagemyndigheden
mod
E
født den
(advokat Jørgen Schouby, Århus).

Retten i Århus, 7. afdeling, har den 1. november 2004 afsagt dom i 1. instans(SS 7.2866/04).

Anklagemyndigheden har påstået det beløb, der i medfør af retsplejelovens § 1018a, stk. 1, er tilkendt E , nedsat med 5.500 kr. Under domsforhandlingen for landsretten har anklagemyndigheden tillige påstået frifindelse for det beløb på 3.000 kr. plus moms, der ved byrettens dom er tilkendt til dækning af advokatsalær.

E har påstået erstatningen forhøjet med 5.500 kr., subsidiært stadfæstelse. E har påstået påstanden om frifindelse for betaling af beløbet på 3.000 kr. plus moms afvist.

Tvisten drejer sig således i det væsentlige om, hvorvidt E er berettiget til forhøjet erstatning, fordi han under varetægtsfængsling som sigtet og tiltalt var i såkaldt frivillig isolation.

E har supplerende forklaret, at han oplevede sigtelsen som psykisk invaliderende. Han søgte psykologhjælp efter fængselsopholdet. Han har fået fuld opbakning af sine venner og sin omgangskreds. Han er og har fået arbejde som og med nedsat arbejdstid. Han havde efter grundlovsforhøret ikke andet valg end at gå i isolation. Han følte sig retsløs. Der var nedlagt navneforbud under sagen, men sagen var omtalt i pressen. Efter grundlovsforhøret, hvor anholdelsen blev opretholdt, anbefalede V3 ham at komme i celle med en anden lidt yngre fange, der efter fængselsbetjentens udsagn var "i samme situation". På det tidspunkt var der ikke tale om, at han skulle i isolation. Da han var blevet varetægtsfængslet, kom han i enkeltmandscelle, fordi han efter fængselsbetjentenes anbefaling anmodede om at komme i isolation. Der blev hængt et skilt på døren. Han havde herefter ikke samkvem med de andre fanger. Det var op til ham at begære isolationen ophævet.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Efter indholdet af anketilkendegivelsen, ifølge hvilken der kun er nedlagt påstand om frifindelse for så vidt angår 5.500 kr., afviser landsretten anklagemyndighedens påstand om frifindelse for påstanden af betaling af 3.000 kr. plus moms, jf. retsplejelovens § 963, stk. 3, jf. § 947, stk. 1.

Om påstandene vedrørende erstatningen for frivillig isolation bemærkes:

E har fået erstatning for uberettiget anholdelse og varetægtsfængsling efter Rigsadvokatens takster og således også med et tillæg på 25 %, fordi frihedsberøvelsen skete på baggrund af sigtelse og tiltale for grov sædelighedsforbrydelse.

E har ikke været isoleret efter rettens kendelse herom og har således ikke efter Rigsadvokatens meddelelse om taksterne for erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93a krav på forhøjelse af erstatningen.

Der er ikke oplyst forhold, der herudover giver grundlag for at fravige taksterne.

Anklagemyndighedens påstand tages derfor til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom ændres, således at erstatningen E nedsættes til 100 kr.

I øvrigt stadfæstes dommen.

E skal betale sagens omkostninger for landsretten

Erstatningen skal betales inden 14 dage.

Ulrik Jensen Kirsten Thorup Søren H. Mørup (kst.)

---

cfr.

Uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Vestre Landsret,
Viborg den 20. oktober 2009

Majbrit Hougesen
retssekretær

DOM

Afsagt den 1. november 2004 af Retten i Århus, 7. afdeling, i sag

SS 7. 2866/2004

E
cpr.nr.

indbringer anklagemyndighedens afgørelse om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling.

Sagen er behandlet under medvirken af domsmænd.

Sagens baggrund

E blev i tidsrummet fra den 4. november 2003 kl. 16.00 til den 20. december 2003 kl. 11.50 frihedsberøvet. Den 18. december 2003 blev der indleveret anklageskrift. Anklageskriftet vedrørte tiltale for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk, 1, og § 222, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 224 og § 232, anden kønslig omgængelse end samleje med eget barn under 12 år, samt blufærdighedskrænkelse, ved i en længere årrække begyndende i tiden fra omkring 1997 og frem til umiddelbart før den 26. juli 2003 på i , og på , samt i et sommerhus beliggende jævnligt at have kysset sin datter, FOU , født den , på hele kroppen, på munden og på hendes blottede kønsdel, heraf flere af gangene med tungen, og jævnligt at have afklædt hende og sig selv og herefter foretaget samlejebevægelser med sit lem mod hendes blottede kønsdel, ligesom han jævnligt i perioden, når hun var i bad, sæbede hende ind over hele kroppen, og herunder befølte hende med fingrene i kønsdelen, samt flere gange at have formået hende til at holde sit lem i hånden. Endvidere omhandlede anklageskriftet overtrædelse af straffelovens § 244, vold mod datteren.

Den 8. januar 2004 blev påtale for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk. 1, og § 222, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 224, og § 244 opgivet af statsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

E's forsvarer, advokat Jørgen Schouby, opgjorde et erstatningskrav for uberettiget varetægtsfængsling samt tabt arbejdsfortjeneste, til i alt 72.686 kr. Samtidig blev der anmodet om salær på 3.000 kr. plus moms for fremsættelse af erstatningskravet.

Statsadvokaten tildelte ved skrivelse af 25. marts 2004 E en samlet erstatning på 54.579 kr. Statsadvokaten anførte, at der ikke fandtes anledning til at anvende den forhøjede takst for isolation, idet isoleringen ikke var sket på politiets begæring, og således ikke var efterforskningsmæssigt begrundet. Endvidere anførtes det, at der ikke forelå oplysninger om et merarbejde i forbindelse med fremsættelsen af erstatningskravet, der gav tilstrækkelig grundlag for at tillægge særskilt salær til advokat Schouby i den anledning. Der tilkendtes rente af erstatningsbeløbet fra den 16. januar 2004.

Statsadvokatens afgørelse blev indbragt for Rigsadvokaten, der ved skrivelse af 28. maj 2004 meddelte, at der i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, kunne ydes yderligere 400 kr. i erstatning i anledning af frihedsberøvelsen. I skrivelsen anførtes, at E blev anholdt den 4. november 2003 og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk. 1, og § 222, stk. 2, jf. stk. 1, jf. § 224, og § 244. Han blev den følgende dag fremstillet i grundlovsforhør, og retten opretholdt anholdelsen i 3 gange 24 timer efter retsplejelovens § 760, stk. 4. E blev påny fremstillet i retten den 7. november 2003, hvor han blev varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1. Under den opretholdte anholdelse var E indespærret på isolationslignende vilkår. Den takstmæssige erstatning i perioden fra den 5. november 2003 til den 7. november 2003 forhøjedes herefter med 200 kr. pr. døgn. Rigsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for at yde E yderligere erstatning i anledning af frihedsberøvelsen. Der blev ved afgørelsen lagt vægt på de samme forhold, som anført af statsadvokaten. Endvidere var Rigsadvokaten af de af statsadvokaten anførte grunde enig i, at der ikke var grundlag for at tillægge advokat Schouby salærer for fremsættelse af erstatningskravet.

Advokat Schouby anmodede den 2. juni 2004 om sagens indbringelse for retten. Politimesteren i Århus fremsendte ved skrivelse af 29. juni 2004, modtaget i retten samme dato, sagen for retten, i henhold til statsadvokatens tilkendegivelse af 23. juni 2004.

Påstande

E har under denne sag nedlagt påstand om yderligere erstatning på 11.100 kr., med tillæg af rente fra den 16. januar 2004, samt derudover 3.000 kr. plus moms i honorar til advokat Schouby.

Påstandsbeløbet fremkommer således:

44 dage x 200 kr.	8.800 kr.
25 % af 8.800 kr.	2.200 -
2 x 50 kr.	100 -
I alt	11.100 kr.

Anklagemyndigheden har taget bekræftende til genmæle over for beløbet

2 x 50 kr., men har i øvrigt nedlagt påstand om frifindelse.

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaring af E , arrestforvarer V1 , fængselsbetjent V2 og fængselsbetjent V3

E har forklaret, at såvidt han husker, selv om han selvfølgelig ikke er 100 procent sikker herpå, var det V3 der bragte ham op den anden gang, han var i retten. På vej ned til arresten, efter at han var blevet fængslet, sagde V3 til ham: "Du skal søge frivillig isolation. Hernede skelner man ikke mellem dømte og mistænkte." Han henvendte sig senere til V2 , der arbejdede på den etage, hvor han sad. Han talte med V2 om det med isolation. Det var den samme dag, eller en eller to dage efter fængslingen. Han forelagde V2 hvad han havde fået at vide om isolation, og V2 anbefalede det. Han mener, at han, inden han blev fængslet, af en medindsat blev spurgt, hvad han sad for. Han mener da, at han sagde, det havde forbindelse med bedrageri. Han blev vist spurgt igen, efter at han havde talt med V3 Da sagde han det samme. Der blev hængt et skilt uden for hans dør om isolation. Han havde så ikke samkvem med andre fanger, og specielt var der ikke andre fanger på gårdturen. Han var også alene på toiletbesøg. Den eneste kontakt, han havde med andre, var med arrestbetjentene og fængselspræsten. Han var ikke helt ubevidst om, inden han blev anholdt, at der i fængsler sker noget mellem fangerne, blandt andet havde han en sådan orientering fra aviserne.

V1 har forklaret, at hun forinden retsmødet har været i E's personjournal. Der er ikke noteret noget om, at E i anholdelsesperioden har siddet på isolationslignende vilkår, og der står heller ikke noget om isolation for den efterfølgende periode. Når der er besluttet isolation af retten, er der ingen kontakt med medfanger. Frivillig isolation indebærer stort set det samme. Hverken når man spiser, er på toilet eller på gårdtur er man sammen med andre. I forvejen er man i arrest meget for sig selv. Hvis der er bestemt isolation, betyder det, at man ikke er på gårdtur sammen med andre. Normalt er der 6 sammen på gårdtur. Man bliver ikke beskæftiget på værkstedet, hvor der er plads til 8, og kommer ikke i kondilokalet, hvor der er plads til 4. Heller ikke i øvrigt er der fællesskab med andre. Arresten har ikke en fællesstue, men hvis man ikke er i isolation, aftales der de indsatte imellem og i samråd med personalet, hvem man kan være sammen med på cellerne. Man kan altid gå i frivillig isolation. De har kun få dobbeltceller. De sædelighedssigtede er de indsatte, der har det sværest. De anbefaler ikke per automatik frivillig isolation, blandt andet også fordi det giver de ansatte mere arbejde. Det er heller ikke godt for de indsatte. På den anden side har de også en forpligtigelse til at beskytte de indsatte, så hun går ud fra, at personalet vejleder om muligheden for frivillig isolation. Hun vil tro, at de fleste af personalet vil sige det, i hvert fald til folk der er sigtet for overtrædelse af bestemmelser vedrørende sædelighed, at de skal holde en

lav profil. Hvis man har ladet sig frivilligt isolere, kan man til enhver tid få det ophævet. Hun har været i systemet i 21 år. Det er folk, der er sigtet for sædelighedsforbrydelser, som er i risikogruppen for at lide korporlig overlast, specielt hvis det er sigtelser, der vedrører et barn. Hun vil ikke sige, at man "står til tæsk", men man er nederst i hirakiet. De indsatte får ikke at vide, hvad de andre er sigtede for, men der er aviser i arresten. De indsatte færdes ikke på kontorerne. At der ikke på E's sag er noteret, at han har været frivillig isoleret er en fejl, men hvis der hænger et skilt på døren, så fungerer isolationen. Det er ikke alene sædelighedssigtede, der beder om frivillig isolation. Det kan f.eks. også være indsatte, der har gæld.

V2 har forklaret, at han godt vidste, hvad E var sigtet og senere tiltalt for. Han har talt med E et par gange om det formålstjenlige i isolation. Fængselspersonalet ved, hvad de forskellige sidder for. Han har talt med E om det og har sagt til ham, at det ville være en god ide, hvis han gik i isolation. Folk, der er sigtet for incest og voldtægt, er udsatte i arresten. Han ved at noget af det første, de indsatte spørger hinanden om er, hvad de sidder inde for. Det er en uskreven lov i fængslerne, at de, der sidder for sædelighed, skal jagtes. Normalt kan man sikre disse. Der er dog dage, hvor man har vildt travlt og f.eks. har glemt at én er på toilettet, så kan det gå galt. Han husker at have talt med E én gang på gangen og senere på en gårdtur, hvor han gik alene. Han regnede så med, at der var sket frivillig isolation. Han husker ikke, om han har talt med kolleger om det, men han mener, at E i starten var i en tomandscelle og så kom på en enmandscelle. Han mener, at det var i forbindelse med, at han gik i frivillig isolation.

V3 har forklaret, at han har været 12 år i fængselsvæsenet. Det er almindelig kendt, at der er risiko for at lide overlast, hvis man er sigtet for sexovertrædelser. Han har hovedsagelig været i arresthuse, og han har ikke oplevet fanger lide overlast dér, men chikanerier. Han husker E's navn. Han har helt sikkert sagt til ham, at han nok skulle holde sig for sig selv. Det er noget, som han altid vil sige til venlige, nemme indsatte, der er i en situation som E's Han vil heller ikke afvise, at han har været med ham i retten. På kontoret kan man på en tavle se, hvad de forskellige indsatte er sigtede for, men det står på et kort, som skal tages op, for at man kan orientere sig.

Procedure

Advokat Schouby har gjort gældende, at E der var sigtet og senere tiltalt i en alvorlig sag, havde fået at vide, at han skulle passe på. Han gjorde så det eneste i den situation, og hvad fængselsbetjentene havde rådet ham til, nemlig at gå i frivillig isolation. Det væsentlige er, at der herved er påført ham en unødig lidelse, som han må have erstatning for. Selv om man i arresten bestræber sig på, at de indsatte ikke lider overlast fra medindsatte, er det almindelig kendt, at folk med sigtelser, som dem, der var rettet mod

E er i én alvorlig risiko. Når man derfor, for at undgå at lide overlast, lader sig isolere, bør man, når fængslingen i øvrigt har været uberettiget, have erstatning. Vedrørende salærkravet er der, efter fastsættelsen af forsvarersalæret på 18.000 kr. plus moms, afholdt to møder med E Sagen er gennemgået pånyt, og der er opgjort et erstatningskrav. Det er urimeligt at antage, at man for arbejde ydet i fremtiden, skal udføre dette gratis, blot fordi man på et tidligere tidspunkt har fået tilkendt et forvarersalær.

Anklageren har til støtte for frifindelsespåstanden henvist til det af statsadvokaten anførte. Den erstatning, der var rimelig at udbetale, er anvist E Udgangspunktet er, at kun en af retten bestemt isolation medfører et yderligere erstatningsbeløb på 200 kr. pr. dag. Der er ikke det samme psykiske pres og belastning ved en frivillig isolation, som der er ved en tvangsmæssig. E's isolation var helt frivillig, og baseret på rygter og på fængselspersonalets oplysninger, ikke på en konkret lidt overlast, eller i øvrigt på andet konkret.

Rettens bemærkninger og resultat:

Henset til at E var sigtet og senere tiltalte for blandt andet seksuelle overgreb mod sin da 10 årige datter, til vejledningen fra i hvert fald to arrestbetjente om, henholdsvis at det var klogt at gå i frivillig isolation/holde sig for sig selv, har E's beslutning om at lade sig isolere, været en sådan "frivillig tvang", at han, da sigtelsen og den senere tiltale blev opgivet på grund af bevisets stilling, bør tilkendes en erstatning højere end de allerede anviste 600 kr. pr. dag. Beløbet findes passende, under de forannævnte omstændigheder, at kunne fastsættes til yderligere 100 kr. pr. dag.

E's påstand tages derfor til følge med 5.500 kr., samt derudover 100 kr., som er anerkendt af anklagemyndigheden, og med tillæg af renter fra den 16. januar 2004.

Der tilkendes endvidere et beløb på 3.000 kr. plus moms til advokat Jørgen Schouby for dennes arbejde med erstatningskravets opgørelse og fremsættelse.

Statskassen betale sagens omkostninger ved denne sag, herunder 3.600 kr. plus moms til advokat Jørgen Schouby.

Thi kendes for ret:

E , cpr. nr. ,
tilkendes 5.600 kr., med rente fra den 16. januar 2004, samt 3.000 kr. plus moms til dækning af honorar til advokat.

Statskassen betaler sagens omkostninger, herunder 3.600 kr. plus moms til

advokat.

Gunver Nørskov Pedersen

/sad
s42866d.dtd